

Individuālā anomija kā subjektīvo labklājību prognozējošais faktors Latvijas un Lietuvas populācijā

Jeļena Ļevina¹, Kristīne Mārtinsonē¹,
Gedimīnas Navaitis², Dace Caica¹

¹ Rīgas Stradiņa universitāte, Sabiedrības veselības un
sociālās labklājības fakultāte, Latvija

² Mikolas Romeris universitāte, Sociālās politikas fakultāte, Lietuva

Ievads. Pētījumu rezultāti apliecina individuālās anomijas saistību ar dažādiem psiholoģijas konceptiem, t. sk. subjektīvo labklājību, kas ir nozīmīgs dzīves kvalitātes un psihiskās veselības rādītājs, tāpēc ir nozīmīgi padziļināti izpētīt šo mainīgo savstarpējās sakarības.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Pētījuma mērķis bija noskaidrot, vai pastāv sakarības starp individuālo anomiju un subjektīvo labklājību un vai anomija ļauj prognozēt subjektīvo labklājību Latvijas un Lietuvas iedzīvotāju populācijā.

Pētījumā tika izmantoti reprezentatīvi dati, kas iegūti *Omnibuss* pētījumā. Latvijas izlases apjoms bija 1005 cilvēki vecumā no 18 līdz 74 gadiem ($M = 44,77$, $SD = 14,58$), 47,8% vīriešu un 52,2% sievietes. Lietuvas izlases apjoms bija 1005 cilvēki vecumā no 18 līdz 91 gadam ($M = 52,15$, $SD = 17,75$), 47,2% vīriešu un 52,8% sievietes. Pētījumā tika izmantoti četri jautājumi no *Omnibuss* aptaujas, proti, trīs jautājumi, kas mēra individuālās anomijas dimensijas, un viens jautājums, kas mēra subjektīvo labklājību, proti, vispārīgo laimes izjūtu.

Rezultāti. Lai atbildētu uz pirmo pētījuma jautājumu “Vai pastāv sakarības starp individuālo anomiju un subjektīvo labklājību”, tika lietots Pīrsona korelācijas koeficients. Tika atklāts, ka visas trīs individuālās anomijas dimensijas abās valstīs bija statistiski nozīmīgi saistītas ar vispārīgo laimes izjūtu. Latvijā ar vispārīgo laimes izjūtu statistiski nozīmīgi ir saistīta normu neesamība ($r = -0,17$, $p < 0,01$), sociālā izolācija ($r = -0,19$, $p < 0,01$) un bezjēdzība ($r = -0,17$, $p < 0,01$). Tāpat arī Lietuvā ar vispārīgo laimes izjūtu statistiski nozīmīgi ir saistīta normu neesamība ($r = -0,15$, $p < 0,01$), sociālā izolācija ($r = -0,23$, $p < 0,01$) un bezjēdzība ($r = -0,18$, $p < 0,01$).

Lai atbildētu uz otro pētījuma jautājumu “Vai anomijas dimensijas ļauj prognozēt subjektīvo labklājību un ja ļauj, tad kuras no šīm dimensijām to vislabāk prognozē”, tika lietota hierarhiska regresiju analīze (*Enter* metode). Latvijas iedzīvotāju populācijā sociālā izolācija vislabāk prognozē vispārīgo laimes izjūtu ($R^2 = 0,04$, $F(1, 1003) = 39,14$, $p = 0,000$). Normu neesamība otrajā modelī statistiski nozīmīgi uzlabo prognozi (R^2 izmaiņa = 0,02, F izmaiņa (1, 1002) = 22,54, $p = 0,000$). Bezjēdzība trešajā modelī statistiski nozīmīgi uzlabo prognozi (R^2 izmaiņa = 0,03, F izmaiņa (1, 1001) = 33,50, $p = 0,000$). Lietuvas iedzīvotāju populācijā sociālā izolācija vislabāk prognozē vispārīgo laimes izjūtu ($R^2 = 0,05$, $F(1, 1003) = 56,90$, $p = 0,000$). Bezjēdzība otrajā modelī statistiski nozīmīgi uzlabo prognozi ($R^2 = 0,08$, F izmaiņa (1, 1002) = 29,23, $p = 0,000$). Tāpat normu neesamība trešajā modelī statistiski nozīmīgi uzlabo prognozi (R^2 izmaiņa = 0,09, F izmaiņa (1, 1001) = 5,83, $p < 0,05$).

Secinājumi. Trīs anomijas dimensijas – normu neesamība, sociālā izolācija un bezjēdzība – ir negatīvi saistītas ar vispārīgo laimes izjūtu kā subjektīvas labklājības komponentu gan Latvijas, gan Lietuvas iedzīvotāju populācijā. Normu neesamības, sociālās izolācijas un bezjēdzības kombinācija ļauj prognozēt vispārīgo laimes izjūtu.

Pētījumu atbalsta Valsts pētījumu programma 5.2.1. “Tautsaimniecības transformācija, gudra izaugsme, pārvaldība un tiesiskais ietvars valsts un sabiedrības attīstībai – jaunas pieejas ilgtspējīgas zināšanu sabiedrības veidošanai”.